

30 urteko ibilbidea

Hogeita hamar urte bete ditu aurten *Elhuyar* aldizkariak. Ingeniaritzako ikasle euskaltzale batzuek sortu zuten, 70eko hamarkadan, ilusioz beterik, eta aldatzen eta indartzen joan da proiektua geroztik, 1996an zientzia-dibulgaziora bideratutako aldizkari bilakatu eta egungo aldizkarira iritsi arte.

Gazte haien ilusioaz eusten diogu guk ere zientzia gizarteratzeko konpromisoari, ezagutza zientifiko eta teknologikoak bete-betean eragiten baitu gizartearen aurrerapen sozial eta ekonomikoan. 30 urte horien babesean baina aurrera begiratu, une hau aprobetxatu nahi izan dugu zientziaren eta herritarren arteko harreman labainkorra mahaigaineratzeko. Zenbait alorretako adituei eskatu diegu beren iritzia. Herritarrok ikusle pasibo izateari utzi eta hitza hartu behar al dugu zientzia-arloko erabakietan? Zerk eragiten du gizartearen sektore handi batek zientzia hain urrutit sentitzea? Galdera gakoak, gure ustez, zientzia demokratizatzeko helburua dugunontzat. Zuek ere galdera horietaz hausnartzera gonbidatzen zaituztegu. Gustura jasoko ditugu zuen iritzia aldizkaria@elhuyar.com helbidean edo aldizkaria.elhuyar.eus webgunean, iruzkin modura.

Bestetik, Helena Matute psikologo esperimentalak ere ekarri dugu gurera. Sinesmen faltsuak nola sortzen ditugun aztertzen du Matutek Labpsico laborategian, eta argi adierazi digu: denok dugu halako sinesmen faltsuak sortzeko joera. Horren inguruko gogoeta partekatu du gurekin.

Gainera, iraganaren eta etorkizunaren arteko zubi-lana egin nahi duen Gordailua erakutsi nahi dizuegu; iraganeko kulturaren eta ohituren berri ematen duten objektuak etorkizunera nola eramaten. Milaka pieza kondizio berezietan gordetzen ditu Gipuzkoako ondarearen Gordailuak, kaltetu ez daitezten, eta haren barrenak erakutsiko dizkizuegu.

Basabizitari ere begirada bat eman diogu, munduko argazkilari onenen begietatik nola ikusten den jakiteko. Beti da plazer bat Wildlife Photographer of the Year lehiaketa ospetsuko argazkilariak eta haien lanak ezagutzea. Hemen duzue aukera!

Aitziber Agirre Ruiz de Arkaute

Elhuyar Zientzia eta Teknologia aldizkariaren zuzendaria

ELKARRIZKETA

Helena Matute Greño**Psikologo esperimentalak**

Guztiok dugu kausa-efektua erlazioa bilatzeko bulkada, baita erlaziorik ez dagoenean ere. Hain justu, hori da sinesmen faltsuak sortzeko mekanismoetako bat. Halakoak ikertzen ditu Helena Matute Psikologia Esperimentaleko katedradunak.

34

BASABIZITZA IKUSMIRAN

Tim Laman biologo eta argazkilariak hiru egun pasatu zituen zuhaitzera igo eta jaisten, buruan zuen irudia lortzeko. Aurtengo basabizitzaren argazki onena izan da, Wildlife Photographer of the Year lehiaketa ospetsuan. Urtero bezala, beste hamaika argazki zoragarri ere ekarri dizkigu lehiaketak. Gure aukeraketa, hurrengo orrietan.

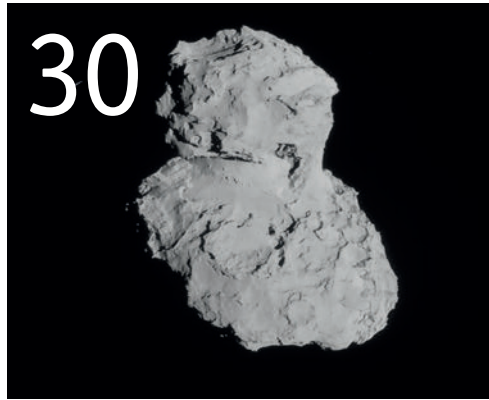
26

Ondarearen gordailua

Iraganeko kulturaren eta ohituren berri ematen duten objektuak etorkizunera eramatea du helburu Gordailuak, Gipuzkoako Ondare Kultural Higigarriaren Zentroak. Milaka pieza ditu, kondizio berezietan gordeta, denboraren joanari ahalik eta gehiena lapurtzeko asmoz.

Rosettak argitutako hamaika sekretu

Rosetta harria gako izan zen hieroglifikoak deskodetzeko. Harri haren izena eman zion Europako Espazio Agentziak kometen misterioa argitzeko helburu zuen misioari: Rosetta misioa.

30

Rush doktorearen pilulak

XIX. mendearen hasieran, Thomas Jeffersonek espedizio bat antolatatu zuen, Ipar Amerikaren mendebalde ezezaguna esploratzeko. Lewisek eta Clarkek gidatu zuten arriskuz betetako espedizio hurra. Rush doktorearen merkuriozko pilulek garrantzi handia izan zuten espedizioan. Baita, 200 urte geroago, arkeologoentzat ere.

46

38

Zientzia herriarentzat eta herriarekin

Erronka handiei egin beharko die aurre zientziak hemendik aurrera: ikerketa eta berrikuntza arduratsua egiten ez duenak ez du Europako finantziatorik jasoko. Eta argi definitu du Europak zer den zientzia arduratsua: gizartearen parte-hartzea bermatzen duena eta gizartearen kezkei eta arazoei irtenbidea ematen diena. Paradigma-aldaketa bat dakar horrek, eta zientzialarien erreakzioa eragin du jada.

aurkibidea]

4 **MUNDU IKUSGARRIA**
BASABIZITZA
IKUSMIRAN

12 **ALBISTEAK**

22 **2016ko Nobel sariak**

25 **EKINEAN**
Edurne Mugarza Strobl

26 **Iraganaren etorkizuneko gordailua**

30 **Rosettak argitutako hamaika sekretu**

34 **ELKARRIZKETA**
Helena Matute Greño

38 **Zientzia herriarentzat eta herriarekin**

42 **ANALISIA**
Herriarren zientzia, etorkizuneko zientziaren giltzarri?
GARAZI ANDONEGI BERISTAIN

44 **MUNDU DIGITALA**
Adimen artifizialaren erronkak eta arriskuak

46 **ISTORIOAK**
Rush doktorearen pilulak, Lewis eta Clarken espedizioan

48 **IRAULTZA TXIKIEN LEKUKOAK**
Iñaki Alegria Loinaz

50 **GAI LIBREAN**
Kosmetikoak analizatzeko metodo garbiagoen bila
JOSU LOPEZ-GAZPIO

53 **GAI LIBREAN**
Laguntza bidezko ugalketa minbizia duten emakumeetan
XABIER ASTIZ ZURUTUZA

56 **Sarean**